

BEZPEČNOST PRÁCE

Informace – dotazy, stanoviska převzaty z BOZP info.cz (redakčně upraveno)

Lhůta zdravotní prohlídky pro učitele autoškoly

Dotaz: Jaká je lhůta zdravotní prohlídky pro učitele autoškoly?

Odpověď: Držitel osvědčení pro učitele řidičů pro výcvik řízení motorových vozidel je povinen absolvovat pravidelnou lékařskou prohlídku do dovršení 50 let věku každé dva roky a po dovršení 50 let věku každoročně – viz ustanovení § 87 odst. 1 písm. e) a odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Několik otázek na téma alkohol na pracovišti

Dotaz: se týká testování zaměstnanců na užití alkoholu a ostatních návykových látek:

- 1) Smí zaměstnavatel kontrolovat své zaměstnance plošně? Nebo smí provádět kontrolu jen u zaměstnance, kterého odůvodněně podezírá z užití látek?
- 2) Pro zjištění užití návykových látek je jediný akceptovatelný test – lékařské vyšetření, nebo lze využít i screeningových testů? Jsou tyto dostatečným důkazem před soudem?
- 3) Osoba oprávněná k vydání pokynu pro kontrolu musí být pouze jeden člověk? Mohu například zavést do vnitřní směrnice, že osobami oprávněnými jsou všichni duty manažerů (vedoucí směny, kteří rozdělují úkoly, kontrolují práci zaměstnanců apod.)? Je toto dostatečné, nebo potřebují individuální zmocnění pro konkrétní osoby?
- 4) A jak se dá postupovat u vedoucího pracovníka. Je nejvýše postavený na směně. Kdo by měl provádět zkoušku?

Odpověď: 1) Zákon neříká, jestli smí zaměstnavatel kontrolovat zaměstnance plošně, nebo jen ty, u kterých má důvodné podezření, že jsou pod vlivem alkoholu nebo návykových látek. Zákon jenom ukládá povinnost zaměstnanci podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo návykových látek. Za bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci odpovídá výhradně jen zaměstnavatel, proto je také na zaměstnavateli, aby si určil, jaká opatření bude v BOZP dělat. Jestli se to zaměstnavateli zdá vhodné, může udělat kontrolu všech zaměstnanců. Asi to nebude každý den, protože by to bylo nákladné a rozhodně toho nemůže zneužívat k šikaně zaměstnanců. Ale proč to neudělat jednou za čas, například v pondělí po víkendu, na tom není nic špatného.

2) Pokud se týká zjištění návykových látek, tak judikatura zatím uznává pouze lékařské vyšetření. Zatím jsou judikáty pouze na zjišťování alkoholu, zjišťování návykových látek ještě „nedošlo“ k Nejvyššímu soudu, abychom mohli mít zevšeobecnující stanovisko (publikované např. ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek). Proto také zjišťování

návykových látek se v praxi dosud provádí méně často, protože lékařské vyšetření je dražší a trvá déle (posudek je vydán cca za 14 dnů) a po tu dobu zaměstnavatel nemůže připustit, aby zaměstnanec vykonával práci.

3) Osoba oprávněná k provádění testů nemusí být jeden člověk. Zaměstnavatel může, například jak uvádíte určit písemně všechny vedoucí směny. Asi nejlepší je, když to zaměstnavatel stanoví vnitřním předpisem. Starý zákoník práce říkal, že to musí být v pracovním řádu, ale pracovní řád někteří zaměstnavatelé nevydávají, tak to nyní řeší vnitřním předpisem.

4) To je problém, když je vedoucí směny pod vlivem alkoholu. Pak by ho ke kontrole měl vyzvat zase jeho nadřízený.

Bezpečné odčerpávání pohonných hmot z nádrží vozidel

Dotaz: Mám vypracovat pracovní postup při odčerpávání PHM z nádrží vozidel (nafta, benzin), který bude součástí provozního řádu pro dílny oprav techniky. Pracovní postup musí obsahovat zásady BOZP, požární ochrany a ochrany životního prostředí. Vím jak postupovat, bezpečnostní listy mám, jen nevím přesně, který předpis, norma o takové činnosti hovoří. O co se mohu opřít při jeho zpracování?

Odpověď: Obecně lze říci, že o takové činnosti hovoří zákoník práce. Bylo by však neúčinné zůstat jen u takového konstatování. Problematika se totiž dotýká několika různých zákonů a dalších právních předpisů.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce:

- v § 101 odst. 1 stanovuje zaměstnavateli povinnost: „... zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, které se týkají výkonu práce ...“;
- v § 102 odst. 1 ukládá zaměstnavateli povinnost: „... vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům.“;
- v § 103 odst. 1 se stanoví, že: „O informacích a pokynech je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci.“

Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci:

- v § 2 odst. 1 stanovuje zaměstnavateli povinnost: „... zajistit, aby pracoviště byla prostorově a konstrukčně uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro zaměstnance z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům na pracovní prostředí...“, což následně konkretizuje pod písmeny a) – f);

Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí:

- v § 3 odst. 1 ukládá, že „Pracoviště musí být po dobu provozu udržována potřebnými technickými a organizačními opatřeními, splňujícími požadavky tohoto nařízení, ve stavu, který neohrožuje bezpečnost a zdraví osob“;

Nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky:

- v § 3 stanovuje, že: „Zaměstnavatel ... organizuje práci zaměstnanců v souladu s...místním provozním bezpečnostním předpisem vydaným zaměstnavatelem, který stanoví pracovní a technologické postupy pro .... bezpečnost provádění jednotlivých pracovních operací na zvláštnosti pracoviště a pracovní prostředí...“.

Nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu:

- v § 2 odst. 1 písm. a) a b) stanovuje, že: „Při uplatňování zásad prevence rizik nebo k zajištění ochrany před výbuchem přijímá zaměstnavatel technická nebo organizační opatření přiměřená povaze provozu v souladu se zásadami, které uplatňuje podle charakteru činnosti v následujícím pořadí: a) předcházení vzniku výbušné atmosféry, b) zabránění iniciace výbušné atmosféry...“.

V souvislosti s uvedeným je vhodné zdůraznit několik požadavků:

- zaměstnavatel nesmí připustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti (§ 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 262/2006 Sb.);
- zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením; informace musí být pro zaměstnance srozumitelné (§ 106 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb.);
- zaměstnavatel při zajištění bezpečného stavu pracoviště vychází z hodnocení rizik vyplývajících z možných zdrojů ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců ve vztahu k vykonávané činnosti, zejména z posouzení možností omezení úrovně rizikových faktorů pracovních podmínek, požadavků na ochranu zaměstnanců před účinky škodlivin a rizik vyplývajících z provozování a používání výrobních a pracovních prostředků a zařízení (§ 3 odst. 2 zákona č. 309/2006 Sb.);
- podmínkou k uvedení pracoviště, včetně výrobních a pracovních prostředků, do provozu a používání je, že odpovídají požadavkům stanoveným ve zvláštních předpisech (§ 3 odst. 2 zákona č. 309/2006 Sb.), přičemž je ustanovení doprovázeno sedmi konkrétními požadavky pod písmeny a) až g);
- právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba je povinna vydat pro pracoviště, na němž se nakládá s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsi klasifikovanými jako vysoce toxické, toxické, žíravé, karcinogenní kategorie 1 nebo 2, mutagenní kategorie 1 nebo 2, toxické pro reprodukci kategorie 1 nebo 2 a dále látkami a směsmi, které mají přiřazenou kategorii nebo kategorie nebezpečnosti karcinogenita 1A nebo 1B, mutagenita v zárodečných buňkách kategorie 1A nebo 1B a toxicita pro reprodukci kategorie 1A nebo 1B, písemná pravidla o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s nimi. Pravidla musí být volně dostupná zaměstnancům na pracovišti a musí obsahovat zejména informace o nebezpečných vlastnostech látek a směsí uvedených ve větě první, se kterými zaměstnanci nakládají, pokyny pro bezpečnost, ochranu zdraví a ochranu životního prostředí, pokyny pro první předlékařskou pomoc a postup při nehodě. Text pravidel je právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba povinna projednat s orgánem ochrany veřejného zdraví příslušným podle místa činnosti (§ 44a odst. 7 zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví);

- nebezpečné odpady musí být označeny písemně způsobem a v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem a grafickým symbolem podle přímo použitelného předpisu Evropské unie o klasifikaci, označování a balení látek a směsí v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem (§ 13 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech);
- je nutné zpracovat identifikační list nebezpečného odpadu a místa nakládání s nebezpečným odpadem tímto listem vybavit (§ 13 odst. 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a příloha č. 3 vyhláška č. 383/2001 Sb.);
- je-li v jednom požárním úseku více jak 250 litrů látky nebo směsi klasifikované jako oxidující, extrémně hořlavé, vysoce hořlavé a hořlavé, nebo látky a směsi které splňují kritéria tříd a kategorií nebezpečnosti 2.3; 2.6 a 2.7; 2.8 typy A až F; 2.9 až 2.14 a 2.15 typy A až F stanovených v přímo použitelném předpisu Evropské unie, jedná se o provozování činností se zvýšeným požárním nebezpečím (§4 odst. 2 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně);
- Bezpečnostní listy musí být na pracovišti (čl. 35 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1907/2006 REACH);

Na závěr snad jen jedno připomenutí z hlediska požární ochrany. Benzin je hořlavou kapalinou I. třídy. Při manipulaci s ním je nejen důležité, aby byl uchováván ve vhodných obalech, které musí být vyrobeny k tomu účelu, jinak hrozí vznik elektrostatického náboje a vznícení hořlavých par (proto je vhodné preferovat kovové nádoby), ale je také důležité myslet na souběh činností. Např. svařování a umístění sběrné nádoby na odčerpaný benzin, na vyvětrání palivové nádrže (to že v ní není benzin, neznamená, že v ní není nebezpečná koncentrace par). Nestačí tak jen stanovení základních (jednoduchých) činností a opatření ve smyslu použití úkapové vany či užití osobních ochranných prostředků, ale i pravidel a zásad, při jejichž dodržování lze činnosti provádět – a tak naplnit požadavek na bezpečnost práce.